

'Nu en dan krast er een viooltje tuss

Peter De Graef regisseert eigen tekst 'Hun', naar Goethes 'Wahlverwantschaften'

Er is wat met dat spreektaaltje van Peter De Graef. Als George in Who's Afraid of Virginia Woolf raasde hij in alle toonaarden maar bleef hij een naturel spreektaaltje hanteren. In Ombat heeft hij er als verteller weinig moeite mee het publiek in te pakken. Nu regisseert hij in De Korre zijn eigen tekst Hun. Zelfs de geschreven versie oogt bijzonder naturel.

Hun hebben mij laten leven," zegt Eddy, een van de drie personages uit Hun. Maar veel liever was hij dood geweest. Omdat Emilie zijn liefde niet beantwoordde, sprong hij onder een wagen. Nu zit hij daar, gehandicapt, voor alle bijzondere zorgen overgeleverd aan Emilie. De liefdesbrieven die hij haar schrijft, stopt hij in koekjestrums. En de liefde is groot: hij schrijft sneller dan Emilie koekjes kan eten. Verpletterd door schuldgevoelens ged- bij Frans, een manskerel die nu en dan eens van zijn boorplatform komt.

Een traditionele driehoeksverhouding dus, waarvoor de inspiratie afkomstig is van Goethes Wahlverwantschaften. Net zoals ze dat voordien hadden - voor de productie Et voilà - zouden Peter De Graef en Luc Nys zelf een tekst schrijven, gebaseerd op een bestaand verhaal. De

De Graef: "In Wahlverwantschaften is er een tweetal dat het samen goed heeft. Daar komt een derde bij, een vriend van vroeger dan nog. Tussen die drie komt er een chemisch proces tot stand. De personages in Hun staan zo dicht bij elkaar dat de relaties tussen hen beginnen te gisten en te borrelen. Dat gaat sterk in de richting van Goethes chemisch proces. Hun is natuurlijk een tekst van deze tijd, dat wil zeggen korter en veel direkter. Hij heeft de vlotheid en de snelheid van een soap. Maar zo gaan we het niet doen, daar bestaat de televisie voor."

Boorplatform

De personages van Hun hebben het immens moeilijk met hun gevoelens. Allen hebben ze een kronisch gebrek aan liefde en snakken ze naar een knuffel. Elk van hen heeft het in de loop van het stuk over "liefde die loslaat" of "liefde die verplicht". De eerste is weerhouden- de liefde, die geen beslag op iemand legt. De Graef: "Ze doet zich voor bij de allereerste ver- liefdheid. Dan is er vaak zoveel respect voor de ander dat je nauwelijks aan elkaar komt. Later verzuip je bijna in het lichamelijke. Dat is het geval bij Frans, die bijna moet braken als hij vertelt wat hij allemaal met Emilie heeft moeten doen. Op zijn boorplatform voelt hij zich goed, met de hele wereld in zijn hoofd, maar thuis zit er een vrouw te dampen van verlangen. Diep in hem zit de wens om boven het modale uit te stijgen."

"Zoals Claus zegt, zijn we bourgeoisdiërs die eerst het varken uithangen en tegen het eind van ons leven een mooie mis laten opdragen. Veel van mijn generatiegenoten zitten met een ziel-

Peter De Graef: liever niet met het hoofd naar kunst kijken. (Foto Gerrit Op de Beeck)

enscenering die Nova Zembla ervan maakte, flopte echter grandioos. Dat zette voor De Graef de deur open om de tekst verder te bewerken. Zijn er nog veel verwantschappen met het origineel van Goethe?

eleven dat rommelt. Het is niet opgevoerd Woede, haat, jaloezie? Dat is niet goed, wens ons gezegd. Hou dat maar binnen. Maar dat kan niet zomaar met levende dingen. Als ik mijn ka Maurice in de kast stop en er hem na veertig jaar uithaal, dan is dat beestje vermagerd, het hangt vol stromt en het vliegt me naar de keel."

Over zijn innerlijke leven kwam Peter De Graef een en ander te weten tijdens zijn "afkickperiode". Op aanraden van Dora van der Groen verliet De Graef na anderhalf jaar het conservatorium van Antwerpen. Ze raadde hem aan ervaring op te doen en zijn eigen weg te zoeken. Nadat hij vier jaar bij Theater Ivonne Lex speelde ("ik zat er in de slechtste produkties en probeerde voor de meest diverse publieksgroepen om produkt te verdedigen"), bleef hij drie jaar aan de dop om te bekomen: zijn "afkickperiode".

Zieleleven

Hij verdiepte zich in het werk van Rudolf Steiner. Daarin vond hij een tegengewicht voor de jezuïeten hem in zijn humaniora voorhielden. De Graef: "Er werd me altijd verweten dat ik een gebrek aan karakter had. Ik heb me lang een snul gevonden en plots kwam die Steiner me zomin of meer gelijk geven. Het lichamelijke is maar een topje van de ijsberg en in ons zieleleven rommelt er ontzettend veel. De wil, die kunst je oefenen zoals spieren. Ik heb dat gedaan en ik ben als een gek beginnen schrijven. Plots kon ik de discipline opbrengen om er 's morgens om zes uur voor op te staan."

De Graef beschouwt het gevoel als een kennis element. Het stelt de mens in staat om afstand te houden en toch ontroerd te worden. Kunst e

Woensdag 15 februari 1995

endoor'

wetenschap moeten volgens De Graef dichter bij elkaar komen te staan. Niet zelden ontstaat de wetenschap in het gevoel. Pas later worden de theoretische modellen ontwikkeld. Hij verwijst naar Ruthertford. Die droomde van een dansje en haalde daar de inspiratie voor zijn atoommodel. De Graef gelooft er sterk in dat het gevoelsmatig in de kunst kwaliteiten kan opnemen bij mensen. Teater leent zich daar goed voor.

De Graef: "Het is belangrijk dat mensen niet met hun hoofd naar kunst gaan kijken. Zoals ik ook niet puur op het gevoel mijn boekhouding kan doen. In mijn voorstellingen zorg ik ervoor dat het publiek er niet alleen met zijn hoofd moet bij zijn. Zoals ik een tekst zeg, hoeven de mensen niet eerst aan het dekoderen te gaan. Die natuurlijke sound is herkenbaar, die is van hen-zelf. Zinnen die dik zijn van betekenis en van beelden dringen zomaar binnen bij het publiek."

"*Hun* bevat een storm van gevoelens. Het menselijke botst met het goddelijke in ons. Tussen dit drietal bestaat een eindeloze eenzaamheid. De tekst bestaat eigenlijk uit drie monologen die gesandwiched zijn. Meer dan een tekst voor toneel, voer ik het op als een trio van Rachmaninov. Er zitten mooie largo's in, die nodig zijn om daarna een atmosfeer van rust te creëren. Soms moeten de acteurs krijsen, maar nu en dan krast er een viooltje tussendoor. Maar wat er ook gezegd wordt, het moet steeds dat authentieke hebben, die *casual way of talking*."

Geert Sels

Hun, gespeeld door Peter De Graef, Koen Van Impe en Kareljine Verbeke. Van 15 tot 18/2 in De Werf (Brugge) op 28/2 in CC Berchem. Nadien voorstellingen in Nederland.